

Tradition

- *Hæmsko for kunstnerisk udvikling eller kreativ grobund for ny musik?*

Introduktion

I dette projekt vil jeg undersøge min egen forståelse af traditionsbegrebet som kunstnerisk praksis gennem et indblik i ordets begrebsverden, imaginært sammenspil, samtaler med udøvende folkemusikere, samt kompositoriske møder med Esbjerg Ensemble og TipToe BigBand.

Herved udvikles en metode for at undersøge grænselandet mellem tre musikalske genrer, hvilket vil blive faciliteret ved et forsøg med tre musikere med hver deres musikalske traditioner og sprog.

Formålet med dette projekt er at undersøge ens egen forforståelse og evne til at arbejde med denne i mødet med flere kunstneriske traditioner og derved udarbejde metode for kompositorisk praksis, hvorved de involverede musikeres egne kunstneriske sprog og traditioner inddrages i en mere ligeværdig fælles platform til musikken.

Research

Da det begrepteoretiske studie om tradition er blevet behandlet af forskellige forskningsområder (f.eks antropologi, folkloristik og etnologi) ønskes der ved projektets start at skabe et overblik for de overordnede definitioner og tydeliggøre deres anvendelighed i kunstnerisk praksis.

I arbejdet med tradition i kunstnerisk praksis, skal det tydeliggøres, om ordet bruges som definitionsbegrebet, til at beskrive en/flere processer eller som en funktion/praksis. I denne proces vil der naturligt ske en selektion i form af fravigelse, tilvælgelse og/eller fastholdelse.

Dette projekt gør brug af forskellige definitioner af begrebet tradition og har fundet inspiration fra tidligere KUV-praksisser af blandt andet Thommy Anderson, Kristine Heebøll og Christina Holm Dahl. Ligeledes hentes der inspiration i Hans-Georg Gadamers beskrivelse af horisontsammensmeltning og Thomas Ziehes tanker om forskelsforhold.

Udvikling og proces

I arbejdet med grænselandet mellem musikalske traditioner ønskede jeg først at undersøge de musikalske rødder, som er del af mit eget kulturelle repertoire og kunstneriske DNA. Dette gjorde jeg ved hjælp af imaginært sammenspil og samtaler med udvalgte folkemusikere.

Herved ønskede jeg at opnå en bedre forståelse for, hvordan jeg selv oplever, indgår og positionerer mig i processer omkring kunstnerisk tradition med musikere fra en anden musikalsk baggrund end mig selv.

Da en stor del af det traditionelle repertoire jeg har med mig er efter afdøde spillemænd, opstod spørgsmålet:

“Hvordan ville sammenspiillet være med spillemændene, hvis de stadig levede, og hvad ville det gøre ved ens forståelse af tradition som kunstnerisk begreb?”

Jeg valgte fire traditioner indenfor dansk spillemandsmusik. Ved tre ud af fire viste det sig, at der stadig er aktive musikere, som er del af en overlevering fra de afdøde spillemænd. Jeg fik aftalt uformelle møder med Carl Erik Lundgaard, Stefan Groot og Mette Kathrine Stærk Jensen, hvor vi snakkede om og spillede de forskellige spillemænds traditioner. Den fjerde tradition fra spillemanden Thomas Johansen kunne jeg kun finde på fonografoptagelser fra 1909 samt i form af beskrivelser.

Jeg opstillede en koncertsituation med fokus på historiefortælling og imaginært sammenspil for at undersøge mit forhold til min egen musikalske tradition. Det imaginære sammenspil blev skabt ud fra det forudgående arbejde med de fire traditioner. Denne proces blev videodokumenteret, som jeg efterfølgende brugte til refleksion.

Koncerten dannede efterfølgende grundlag for samtaler med udvalgte folkemusikere, hvor ønsket er at gå fra en forståelse af tradition som kunstnerisk begreb, som er centreret om mine egne oplevelser, til en mere nuanceret forståelse eksisterende i folkemusikmiljøet.

Samtalerne tager udgangspunkt i en systematisk tilgang til seks forudgående spørgsmål for at opretholde den kvalitative samtale og en frihed til at snakke ud fra emner og spørgsmål, som opstår undervejs.

De interviewede bliver valgt ud fra en diversitet i køn, alder og uddannelse, hvor alle er aktive i det danske professionelle folkemusikmiljø.

Grænselandet mellem folkemusik, Esbjerg Ensemble og TipToe BigBand

I to separate møder med Esbjerg Ensemble og TipToe Bigband ønskede jeg at undersøge grænselandet mellem klassiske og rytmiske traditioner i mødet med mine egne kompositioner og musikalske rødder.

De kompositoriske processer bestod i vejledning til klassiske og rytmiske notationsformer, detaljeringsgrad i notation, skabelsen af klangbilleder og dialog om kompromisser af ens kunstneriske idéer i mødet med orkestrene og håndtering af disse.

Mødet med Esbjerg ensemble fandt sted i ensemblets egne lokaler og mødet med TipToe BigBand foregik i koncertsalen på Musikkonservatoriet i Esbjerg. Formaliseringen af de fysiske rum havde tydelig indflydelse på indstuderingen og bearbejdelsen af værkerne, som kom til udtryk ved en tematisering i musikernes og dirigenternes forforståelse for sammenspillet.

I begge projekter oplevedes der "sprogbarrierer" ved manglende kropslige og ikke-noterede overleveringer af folkemusikalske rytmiske forforståelser.

Test: Tre musikere mødes – hvad sker der?

Med udgangspunkt i de tidligere projekter opstillede jeg et projekt, som skulle undersøge den forforståelse og tolkning, som tre musikere fra forskellige musikalske traditioner ville have med sig ind i et faciliteret rum, hvor formålet er at skabe ny musik ved at tilnærme sig hinandens grundforståelser.

Musikerne blev valgt ud fra kriterierne, at de alle tre er konservatorieuddannede musikere og relativt nyuddannede. De har alle tre en ballast i deres individuelle musikalske traditioner og kan derfor nemt positionere sig i projektet.

Som første øvelse blev de præsenteret for et "neutralt" værk. Dette var et bevidst valg med ønsket om at undersøge komponistens muligheder og udfordringer med den første præsentation af et værk.

Ud fra billedet af rammen skulle musikerne gennem forskellige sessioner med det eneste kriterie, at de skulle forholde sig til billedet af rammen på forskellige måder.

Under projektet blev der faciliteret en reflekterende dialog imellem musikerne for at undersøge, hvordan deres forskelsforhold til musikken kunne føre fra noget fremmedgjort til noget meningsfuldt og forståeligt i sammenspillet.

Før og efter projektet observerede og reflekterede jeg over min rolle som facilitator af rummet. Under selve projektet ønskede jeg at holde mine egne holdninger ude af det faciliterede rum og påtog mig en rolle som "fluen på væggen", hvor eneste opgave var at observere, sørge for de fysiske rammer, de overordnede tidsrammer og den lavpraktiske logistik. Før, under og efter projektet blev musikerne bedt om at reflektere over denne facilitering.

Gennem projektet havde jeg fokus på egen forforståelse før projektet og horisontsammensmeltningen efter, og om min tilstedeværelse havde indflydelse på de indvovede musikeres måde at tilgå projektet.

Min observation under og refleksion før og efter projektet vil danne grundlag for udarbejdelse af værktøjer for kompositorisk arbejde i grænselandet mellem musikalske traditioner.

Ny praksis

Gennem projektets faser erfarede vigtigheden af kropslighed og dialog i arbejdet i grænselandet mellem musikalske traditioner. Der ønskes ikke nødvendigvis en neutralisering af genrer, men en tilnærmelse af bredere forståelse af forskelsforhold og igennem dét en åbning for ny kreativ skaben, hvor kunstneriske traditioner respekteres men ikke dominerer.

Samtalerne tydeliggjorde vigtigheden af det personlige møde mellem traditioner og fra disse opstod podcasten "Vildspil - En podcast om tradition og musikerskab", hvis formål er at belyse nuancer ved diverse musikeres brug af tradition i deres virke.

Fra mødet mellem de tre musikere udarbejdes kompositoriske værktøjer til facilitering af et rum for musikere fra det klassiske, rytmiske, elektroniske og folkemusiske miljø, hvor jeg selv kan indgå i en vekselvirkning mellem udøver og facilitator. Dette vil danne rammerne for skabelsen af et værk for en besætning bestående af musikere fra de fire musikalske sprog.

Spørgsmål som er opstået af dette projekt:

- Hvordan påvirker publikum de beskrevne processer?
- Ændrer mit forhold til traditionsbegrebet sig alt efter, om jeg er musiker eller komponist?
- Kan kunstinstitutionerne i Danmark have gavn af en redefinering af traditionsbegrebet?

Heri ser jeg både kunstneriske, pædagogiske og politiske aspekter i projektet, som er blevet tydeligere, og som bør undersøges nærmere i ønsket om en eventuel afklaring af egne holdninger og anvendelse af metoderne i forskellige praksis.

Jeg har lavet et menupunkt med undermenuer på min hjemmeside til at pitche dette projekt:
www.benjaminbech.dk/KUV